

Verslag gesprek medewerkers Partoer met Nanne de Jong, FSU 9 mei 2007, Armoedebeleid.

Algemeen:

De FSU is een vereniging waarbij 22 organisaties van uitkeringsgerechtigden uit Fryslan zijn aangesloten. De FSU houdt zich bezig met belangenbehartiging van cliënten/ uitkeringsgerechtigden. Verspreid over Fryslan zijn er 17 spreekuurpunten voor cliënten. Deze gesprekken worden gerund door vrijwilligers. Bij de FSU zijn enkele beroepskrachten werkzaam (opbouwwerk)

Motto voor de spreekuurpunten van de FSU is: "maak van slachtoffers onderhandelaars". Dit betekent dat naast hulpverlening er activiteiten zijn om de mondigheid en assertiviteit van cliënten te vergroten. Cliënten ervaren in contacten met uitkerings- en hulpverleningsorganisaties geen gelijkwaardig contact. Men heeft te maken met een rij beoordelaars en bureaucratie. De FSU wil niet alleen informeren en wegwijs maken maar ook het zelfvertrouwen in gesprekken vergroten. De gesprekken bieden ook begeleiding aan: men gaat mee met de cliënt op gesprek (pool van begeleiders)

Centraal in Leeuwarden vinden er bijeenkomsten plaats met de spreekuurhouders (ong. 30 personen). Functies centrale bijeenkomsten: verzamelen van ervaringsfeiten, het bundelen en signaleren van beleidsinformatie, besprekpunten met de uitkeringsorganisaties e.a. bepalen, belangenbehartiging. De belangrijkste organisaties waarmee FSU te maken heeft: UWV, CWI, gemeenten, SVB

De FSU is landelijk aangesloten bij de Sociale Alliantie. Via dit kanaal gaan er signalen naar Ministerie en Tweede Kamer. Lokaal en provinciaal gaan er signalen naar politiek, cliëntenraden en VFG.

FSU is verbonden met de Arme Kant van Fryslan. Samen met verschillende organisaties organiseert FSU bijeenkomsten over armoedebeleid. PS wordt steeds uitgenodigd. In december 2006 is de nota Tegen de armoede uitgebracht door FSU.

Probleemanalyse:

Er zijn veel organisaties die zich bezig houden met armoedebestrijding. Kern van het probleem is het gebrek aan samenhang en samenwerking: iedere organisatie focust op eigen werkzaamheden. Er vindt geen coördinatie plaats.

Armoede is een breed begrip: het gaat om armoede en sociale uitsluiting. Armoede is een relatief begrip. Armoede betekent onvoldoende middelen hebben om deel te nemen aan de samenleving. Kern is de materiele armoede: geen inkomen/ bestedingsmogelijkheden waardoor er gebrek aan participatie plaats vindt en sociale uitsluiting. Werk is de belangrijkste manier in deze samenleving om het inkomen te verbeteren en te participeren.

Hierbij zijn 2 hoofdgroepen te onderscheiden:

1. De groep die langdurig weinig te besteden heeft: uitkeringsgerechtigden, allochtonen, alleenstaande ouders met kinderen, 65-plussers met alleen AOW;

2. De groep die niet goed omgaat met het inkomen. Dit is een kleinere groep. Alleen meer werkgelegenheid creëren, is geen oplossing. Degenen die langdurig weinig te besteden heeft krijgt geen baan. De afstand is te groot. Participatiebanen (werken met behoud van uitkering) helpen niet. De participatiebanen bieden geen perspectief op meer inkomen. Men blijft op bijstandsniveau.

Vorige regering heeft gesubsidieerde arbeid afgeschaft. Dit soort werk gaf de mogelijkheid te groeien naar minimaal 120% . Er ontstond een CAO met rechten. Dergelijke banen gaven perspectief.

Groep 1 op het minimum bestaat in Fryslan uit ongeveer 60.000 personen.

Bij groep 1 is een groot probleem het niet gebruik van aanvullende voorzieningen. Het niet-gebruik van voorzieningen door burgers met een minimuminkomen loopt naar schatting van gemeenten tegen de 70%. De groep minima is veel groter dan alleen de bijstandsgerechtigden.

De meeste minima vallen onder het UWV (WW,WAO). Het UWV weigert uitkeringsgerechtigden te informeren over de mogelijkheid aanvullende voorzieningen aan te vragen bij de gemeenten.

Gemeenten zijn zeer verschillend in beleid en maatregelen. Het ontbreekt veelal aan creativiteit om binnen de kaders de situatie van minima te verbeteren.

Een belangrijk aspect in de probleemanalyse is de respectloze bejegening waar uitkeringsgerechtigden last van hebben. Deze bejegening maakt dat mensen ontmoedigd raken en het erbij laten zitten. Men verliest eigen waarde en trots. Tenslotte: er is sprake van stille armoede. Er is een grote, niet zichtbare groep die langdurig in armoede leeft. De sociale teams bereiken met name een zichtbare groep. Het probleem van stille, verborgen armoede speelt sterk bij allochtone groepen.

Werkzame interventies:

Sociale infrastructuur armoedebestrijding:

- Er moet veel meer samenhang komen en tastbare samenwerking tussen organisaties: een gecoördineerde aanpak. Een Taskforce Armoede op provinciaal niveau is een goed idee. In samenwerking met de VFG kan de provincie deze coördinerende en regisserende rol oppakken.
- Aansluiting bij de ontwikkelde werkwijze sociale teams is belangrijk. Breidt de doelstelling en werkwijze van sociale teams op lokaal niveau uit. Op dit moment hebben de sociale teams een beperkte opdracht: risicogroepen en schuldsanering. De sociale teams bestaan uit professionele organisaties. Er is lokaal geen contact of samenwerking met vrijwilligersorganisaties en maatschappelijke organisaties die ook een rol hebben in armoedebestrijding: o.a. spreekuren FSU, diaconaal werk, Humanitas, vakbonden en ouderenbonden. Vrijwilligersorganisaties kunnen bijdragen aan het effectiever organiseren van huisbezoeken, kunnen signaleren.
- Er is sprake van een gelaagde sociale infrastructuur: van de laag die directe contacten heeft op lokaal niveau met de personen die in armoede leven tot verder van de persoon afstaande instanties zoals UWV en CWI. De GGD en GKB werken in een middenlaag op provinciaal niveau. Met name de 1^e lijnslaag dient nadruk te krijgen in het beleid.
- De ketensamenwerking tussen gemeenten, UWV en CWI dient vorm te krijgen. Dit is van groot belang voor kansen van minima: een beter minimabeleid en kansen op werk.
- Op lokaal niveau moeten er korte effectieve lijnen in de samenwerking komen die ook vastgelegd moeten worden in convenanten.

Werkgelegenheid:

- Brugbanen voor arbeidsongeschikten geven perspectief
- Gemeenten kunnen nu al gesubsidieerde arbeid met perspectief op 120% bijstandsniveau creëren.
- Werkacademie (Marco Florijn, wethouder Leeuwarden)

Niet gebruik voorzieningen:

- UWV informeert uitkeringsgerechtigden over mogelijkheid aanvullende voorzieningen aan te vragen bij gemeenten in beschikkingsbrief
- Er is een checklist van het FSU waar mensen recht op hebben. Verder bestaat er een computerprogramma Kiss SV - met informatie over alle regelingen per gemeente – dat op grond van ingevoerde inkomensgegevens de rechten op voorzieningen opspoot. FNV Bondgenoten beschikt over dit programma. De 17 hulpverleningspunten en afdelingen Sociale Zaken zouden dit programma kunnen gaan gebruiken om direct te zien of iemand in aanmerking komt.
- In Brabant zijn 60 minimaconsulenten opgeleid. Zij werken als intermediairs naar de doelgroep van voorzieningen. Zij geven informatie en signaleren. Er ligt een raakvlak met de loketten WMO. Gemeenten moeten alleen niet alles zelf willen doen. Intermediairs vanuit de doelgroep hebben andere mogelijkheden de doelgroep te bereiken. Het is ook mogelijk de minimaconsulenten een baan te geven waardoor voor een deel van de doelgroep perspectief op verbetering van de eigen situatie ontstaat.
- Werken aan het verminderen van het 70% non-gebruik van aanvullende voorzieningen is preventie.
- Thuiszorg is een belangrijke organisatie om mede een signalerende functie voor gebruik van voorzieningen uit te voeren.
- Het onderwijs kan ook een rol spelen in het signaleren van armoede en non-gebruik voorzieningen.
- Voedselbanken hebben ook direct contact met doelgroep. Zij kunnen ook een rol spelen in het informeren over mogelijke aanvullende voorzieningen en het signaleren.

Gemeentelijk beleid:

- Automatische kwijtschelding gemeentelijke heffingen bij bepaald inkomen (Leeuwarden). Is mogelijk wanneer per persoon een toets plaats vindt of diegene in aanmerking komt.
- Uitwisseling tussen gemeenten en wethouders Sociale Zaken stimuleert creatief gebruik van gemeentelijke mogelijkheden.
- Gemeenten kunnen meer samen gaan werken met woningbouwcorporaties. Deze moeten van de regering een deel van hun kapitaal (tientallen miljoenen) inzetten voor initiatieven op het gebied van sociale volkshuisvesting. Een voorbeeld is de corporatie De Greiden (ZW hoek) die zelf wijkwerk wil gaan doen. Inspraak en participatie van bewoners wordt weer opgebouwd. Ook kunnen woningbouwcorporaties een belangrijke rol spelen in de signaleringsfunctie: huurachterstanden. De woningbouwcorporaties hebben – in het kader van een convenant tussen koepel Aedis en de VFG - met de gemeenten de afspraak bij huurachterstanden eerst Sociale Zaken in te schakelen in plaats van tot huisuitzetting over te gaan. Dan kan er nog meestal nog iets gedaan worden aan de situatie.

Bejegening:

- Personeelsbeleid: maatregelen, trainingen, o.a. Omgaan met cultuurverschillen
- Cultuurveranderingstrajecten gericht op verbetering klantgerichtheid en bejegening

Rol Provincie:

- De provincie speelt belangrijke rol bij het bevorderen van een sociale infrastructuur armoedebestrijding i.s.m. gemeenten.
- Provincie kan regierol, coördinerende rol vervullen bij het creëren van samenhang en samenwerking. De gemeenten hebben nu verschillend sociaal beleid. De provincie kan groepen bij elkaar halen, uitwisseling stimuleren.
- Provinciale Taskforce Armoedebestrijding is van groot belang. Daadkracht is essentieel om iets te bereiken. Hierbij is het vastleggen van de samenwerking en het commitment op lokaal niveau van groot belang om vrijblijvendheid te voorkomen.
- Het gaat om convenanten op lokaal niveau en om convenanten tussen gemeenten en provincie. Het bewaken van afspraken is nodig om het convenant te laten werken.
- Er is onderscheid tussen enerzijds fondsvorming provinciaal en anderzijds netwerkontwikkeling en convenantsvorming tussen gemeenten en provincie. Fonds is een ambtelijke zaak. De netwerkontwikkeling is een zaak van de Taskforce. Taskforce moet geen aanvragen beoordelen.
- Provincie kan stimuleren dat gemeenten creatiever omgaan met werkgelegenheidsbeleid (vgl. aanjaagrol gesubsidieerde arbeid in het verleden)

Overige opmerkingen:

- Mogelijke gesprekspartners: Pieter Vos, Arme Kant van Fryslan, Jaarsma, directeur GKB
- Mogelijke dagvoorzitters (voor netwerkbijeenkomst op 4 juli): Raf Jansen, Sociale Alliantie, wethouder Limburg; Rene Koster, presentator Omrop Fryslan, deed o.a. bijeenkomst Kinderen en Armoede
- Nanne de Jong zet Ineke Blankenspoor en Frances Visser op verzendlijst (mail) Nieuwsbrief

Ineke Blankenspoor
Frances Visser.